

Kratka obnova knjige

Evropske revolucije 1492 – 1992

Charles Tilly

Revolucija je nasilen prenos državne oblasti.

Revolucija ima dve sestavini :

- revolucionarna situacija
- revolucionarni izid

Revolucionarna situacija pomeni večvladje: dva bloka učinkovito, vendar med seboj nezdružljivo, zahtevata nadzor nad državo ali se proglasita za državo.

Zgodi se troje:

1. Na politično prizorišče pridejo tekmeci, ki postavljajo izključne in konkurenčne zahteve po nadzoru nad državo ali nekaterimi njenimi segmenti.
2. Precejšnji del državljanov podpre te zahteve
3. Vladajoči nimajo volje ali so nesposobni, da bi zatrli alternativno koalicijo.

O revolucionarnem izidu govorimo takrat, ko pride oblast v državi v roke novi vladajoči koaliciji. (bistveni prenos oblasti v državi)

1. člani vladajočih struktur zapuščajo te strukture,
2. revolucionarne koalicije imajo svoje oborožene sile,
3. revolucionarne koalicije nevtralizirajo režimske oborožene sile ali pripadniki teh sil dezertirajo
4. revolucionarna koalicija nadzira državni aparat

Avtor začne raziskavo 1492 (ODKRITJE AMERIKE), saj konec 15. stoletja predstavlja v evropskih družbenih in gospodarskih strukturah ločnico. (ameriški pridelki postanejo opora evropskega življenja: krompir, tobak,...)

1992: Celoten svetovni sistem doživlja velike spremembe: razpad SZ, ...

NEKAJ POJMOV:

segmentirane države, kapitalsko intenzivna pot, pot intenzivne prisile, državljanstvo, konsolidirana država : velika država, vlada nad raznovrstnimi ozemlji, za svoje državljane uvaja enoten davčni, vojaški, kulturni, denarni, sodni, zakonodajni sistem.

Zahteve : skupinske zahteve ljudje oblikujejo takrat, ko jih združujejo skupni interesi.
Zahteve v Evropi : DVA PROCESA SPODBUDITA POSTAVLJANJE ZAHTEV.
OBEMA SO SKUPNI KONFLIKTI: PREOBRAZBA DRŽAV, RAZVOJ KAPITALIZMA.

Nacionalno družbeno gibanje :19. stol. (gibanje na ravni celotne države) pomeni postavljanje trajnih, javnih,... zahtev nosilcem oblasti v državi v imenu enega od zapostavljenih delov prebivalstva, na primer vseh žensk, delavcev,...

Vidna sredstva teh gibanj: shodi, peticije, protesti srečanja, letaki

Vrste revolucionarne situacije:

Komunalne revolucije: člani so bili že prej v neki skupnosti npr vas, ceh, verski red
Dinastične revolucije: akterji so člani najvišjega plemstva (npr. nasledstveni spori)

Revolucija razredno koalicijskega tipa: te revolucije se najbolj prilegajo klasičnemu marksističnemu modelu

Dva tipa nacionalizma:

Državno vodeni: vladarji uveljavljajo jasno določen nacionalni interes

Državnoiskateljski: predstavniki kakšne posebne skupine zahtevajo poseben politični status ali celo samostojno državo.

3. poglavje: Revolucije upori, državljanske vojne na Nizozemskem in drugod

Nizozemska je kapitalsko intenzivno območje.

Nizozemska ponazarja, da je revolucija povezana z oblikovanjem države in, da se njena narava (narava revolucije) skozi čas spreminja.

Razlogi za revolucije: davki, menjave na prestolu, vera

Veliko je bilo revolucionarnih situacij, malo izidov.

Iberski polotok: iberski polotok je bil tesno povezan z nizozemskimi deželami, vendar so tukaj revolucije potekale drugače.

Dejavniki: boj proti muslimanski prevladi, notranjost: pašna živinoreja, obala: mednarodna trgovina., vladajoče dinastije, soseščina Francije

Balkan in Makedonija: aktivna trgovina- razcvet kneževin, kralji vladajo v senci velikih sil, Turški imperij: naraščanje in padanje turške oblasti, določa ritem revolucij na Balkanu.

Primerjave, povezave, sklepi

Revolucionarne zgodbe nizozemskih dežel, Iberskega polotoka in Balkana se niso dogajale popolnoma neodvisno druga od druge, vendar so revolucije potekala po različnih poteh.

Nizozemske dežele so bile izrazito kapitalistične regija, ki so bile neprimerno bolj zmožne novačiti svoje vojake na lastnem ozemlju. Na Nizozemskem je spremenljiv odnos meščanov, do zemljiških gospodov, delavcev kmetov in vladarjev določal ali revolucija bo ali je ne bo.

Na Iberskem polotoku so možnosti za revolucijo dolgo časa izhajale iz srečanj nasprotij. Podeželje s plemstvom, ki je imelo vodilno vlogo, se je srečevalo z mesti in njihovimi privilegiji in obalnimi območji, ki so bila dejavno vpletena v svetovno trgovino.

Na Balkanu sta ritem revolucij določala širjenje in krčenje imperijev katerih središče je bilo drugod.

4. poglavje: Britansko otočje

britansko otočje sestavljajo Škotska, Irska, Anglija, Wales in otoki.

Britanska zgodba se je začela in končala na Irskem.

Anglija je bila trgovska sila.

Hotela je prevlado nad celotnim otočjem, vendar Anglije niso oblikovali samo boji z Walesom, Irsko in Škotsko ampak tudi vojne z zunanjim svetom.

Angleži, Škoti in Irci so se v 16. stoletju bojevali za to, kdo bo vladal v njihovih deželah.

Razlogi za revolucionarne situacije: nasledstveni boji, nove kraljevske zahteve, verska vprašanja (Irska pretežno katoliška).

Kmetje ustanovljajo tabore, ki ohromijo velik del Z Anglije: upori proti davkom, proti verskim novostim(želijo vrnitev k praksam in obredju ne pa vrnitev v katoliško vero.)

Združeni Irci: organizacija, ki se bori za parlamentarne reforme, njihovo delovanje je prispevalo k temu, da so katoliki leta 1792 dobili več pravic.

Irska je ostajala ves čas nekaj posebnega, Anglija je z njo imela stalne

»PROBLEME«.

5. poglavje: Francija in druge Francije

Na območju današnje Francije je bilo manj držav – pravzaprav je bila večino časa ena sama država- in zato je bilo zadnjih pet stoletji tudi manj priložnosti za nastanek revolucionarnih situacij.

Vendar so v 16. in 17. stoletju nastajale tudi v Franciji. V 18. in 19. stoletju se je Francija bolj redko znašla na robu revolucije, a kadar je šla čez rob je to storila prav spektakularno.

Razlogi: vera (protestantizem, kalvinizem), davki (upor krogantov – kmetje), fronda (politično gibanje višjega francoskega plemstva proti absolutizmu v 17. stoletju).

Revolucija 1789: izhodišče 1750, ko se zaostrijo razmere med parlamenti in krono.

Parlamenti spodbijajo kraljevo oblast

Sklic državnih stanov.

Rekli bi lahko, da se je revolucija začela z zasedanjem državnih stanov – 5. maj 1789.

6. poglavje: Rusija in njene sosede

Rusija na začetku majhna, drugorazredna država, ki je goltala svoje sosede.

Zgodovina imperialne ekspanzije vpliva na analizo revolucije.

Tri stoletja po letu 1500 je moskovska kneževina in za njo Rusija veljala za eno najbolj pogosto vojskujočih se držav.

Spremembe evropskih držav so bile v glavnem odvisne od vojn in priprav na vojne, nikjer drugje ta povezava ni bila tako izrazita kot pri ruski širitvi. Še daleč v 19.

stoletju je Rusija večino svojih dohodkov porabila za vojaške sile.

Oba Ivana, Peter, Katarina, Aleksander in ostali carji so vojsko uporabljali zato, da so odstranjevali ruske tekmece, osvajali države in držali nazaj sovražnike.

Kozaki : vojaški razred, ki se bori proti Tatarom in Turkom.

Tudi v Rusiji so potekali številni boji za prestol.

Revolucija 1905: krvava nedelja 22. januar 1905: carske čete streljajo na delavce, ki so hoteli carju izročiti peticijo

1.sv. Vojna: stavke industrijskih delavcev kažejo na nezadovoljstvo zaradi vojne in režima.

Pod Stalinom se SZ preuredi v fascinanten kompleks, posredniško vlogo prevzamejo funkcionarji komunistične partije. Nastajajo razvejane organizacije, ki jih nadzira partijski aparat. Ko je začelo groziti, da se bo Nemčija spet militarizirala, je Sovjetska zveza svoje industrijske zmogljivosti preusmerila v vojaško proizvodnjo.

- VARŠAVSKI PAKT 1955 – PROTIUTEŽ ZVEZI NATO

-

1985: NA ČELO DRŽAVE SE POVZPNE Mihael Gorbačov: politična liberalizacija, perestrojka (iz vojaške proizvodnje preusmeri gospodarstvo v civilno proizvodnjo).

GLASNOSTČIKI – NJEGOVI SOMIŠLJENIKI

1992 se brez vojne imperij sesuje.

7. poglavje: Revolucija včeraj, danes, jutri

Delo nam prikazuje kako različni so bili pogoji za revolucije.

V zaključku spregovori kdaj je lahko situacija pripeljala do izida (najpogosteje takrat ko ni bilo revol. situacij na pretek).

Revolucionarni izid se lahko zgodi tudi brez revo. Situacije:

Nerevolucionarne situacije: npr. ko se po vojni urejajo odnosi, kadar v kakšno državo posežejo močne zunanje sile,...